

Systemskap på äldre dar

Kollektivt boende på äldre dar. La Maison des Babayagas i Paris är ett alternativ för franska feminister som vill vara aktiva och själva styra över sina liv på ålderns höst.

Text & bild: Victoria Machmudov | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 1 2016

Thérèse Clerc, grundaren och initiativtagaren till La Maison des Babayagas kan inte ta emot oss när vi kommer på besök. Hon åker in och ut från sjukhuset och talar odramatiskt i telefon om att döden närmar sig.

Hon har sedan 1998 kämpat för att skapa en realistisk utopi med systemskapet i centrum. Eldsjälen som tog hand om sin mamma under moderns sista år i livet, ville inte att hennes egna barn skulle behöva gå igenom något liknande. Hon bestämde sig för att försöka realisera ett projekt som gynnar båda äldre kvinnor och deras vuxna barn.

Det är istället grekisk-franska Iro Bardis som tar emot oss, en kort dam på 72 år med raspig röst. Hon flyttade in i huset i augusti förra året och har följt projektet sedan starten.

La Maison des Babayagas öppnade hösten 2012. Det ligger i hjärtat av Montreuil, en närliggande förort till Paris och är ett boende exklusivt för kvinnor i åldrarna 60 år och uppåt. Den vänsterledda kommunen har kallats för ett nytt Brooklyn och hit har många konstnärer sökt sig de senaste åren.

Iro Bardis.

La Maison des Babayagas är unikt i sitt slag, två liknande hus är ännu på projektstadiet. Boendet ligger i en femvåningsfastighet. Det är inget märkvärdigt med den från utsidan, färgerna går i vitt och beige och huset ser ut som vilket annat nybygge som helst. Men det är en så kallad lågenergibyggning och i den lilla trädgården ska det odlas enligt permakultur.

Principiellt ska alla som bor här vara feminister, att man delar samma värdegrund är en del av kravet när man skriver in sig. Självständighetsviljan, önskan att bestämma själv, tron på kvinnlig kraft och att kunna realisera sina egna projekt är grundpelare som genomsyrar verksamheten. Kvinnorna på La Maison des Babayagas är självgående och starka.

– Att skapa det här boendet var en del av det som fanns kvar för feminismen att genomföra, säger Iro Bardis.

I sin ungdom var Iro Bardis både involverad i MLF Mouvement de libération des femmes och i maoiströrelsen. Hon var en del av 68-vänstern, en av de militanta feminister som var med och kämpade för rätten till abort under en tid då det i Frankrike enbart var möjligt om maken gav sin tillåtelse.

Mycket har förändrats sedan dess, tack vare kvinnors organisering. Men hon menar att det fortfarande finns mycket kvar att göra och att man ibland glömmer bort det. Ensamstående kvinnor har en extremt svår socioekonomisk situation, eftersom deras pensioner är mycket lägre.

Eftersom män i genomsnitt dör tidigare finns det många äldre kvinnor som bor ensamma och ofta utan nära kontakter. Visionen bakom La Maison des Babayagas är att motverka detta.

– Det är fruktansvärt att inte ha några sociala relationer, säger 65-åriga Dominique Doré, en annan av de boende.

Hon berättar om en studie som genomförts i Belgien som visar att ensamhet är ett av de stora problemen bland äldre. För att slippa ensamheten hemma föredrar hon boendemiljön på La Maison

des Babayagas framför ett äldreboende där friheten är begränsad.

– Här är det ingen som säger åt dig när du ska äta eller sova. I Frankrike finns inte tillräckligt med äldreboenden, de flesta är privata och plånboken spelar stor roll. La Maison des Babayagas är statligt finansierat och hyran varierar därför beroende på varje individs resurser.

Boendet består av 25 lägenheter, varav fyra är reserverade för yngre kvinnor i 20-årsåldern för att förstärka en generationsöverskridande princip.

– Än så länge fungerar det inte jättebra men jag tror att det kommer att bli bättre så småningom, säger Iro Bardis hoppfullt om samboende med de yngre kvinnorna.

Det finns ett kösystem och till skillnad mot andra boenden där man skriver in sig och väntar på sin tur måste man här accepteras och vara någon som de andra trivs med. Konceptet bygger på solidaritet och öppenhet men Iro Bardis är tydlig med att Maison des Babayagas inte är ett hem för sjuka.

Detta är en plats i rörelse, ett aktivt hus där filmvisningar, utställningar, konferenser, modevisningar, gemensamma middagar och kurser i stresshantering anordnas för både de boende och allmänheten. Om någon skulle bli så pass sjuk att hon behöver vård och omsorg så flyttar hon.

– Det här fungerar enligt en självständighetsprincip, inget är obligatoriskt utan allt bygger på frihet. Men det finns hela tiden en möjlighet till gemensamt liv och kontakt med kvarteren omkring och omvärlden, säger Iro Bardis.

Anledningen till att man valt att döpa boendet till La Maison des Babayagas har med samhällets syn på kvinnor att göra. Baba Jaga kommer från slavisk mytologi och är namnet på en äldre elak häxa som äter barn och lever i ett hus på hönsfötter.

– Man har alltid behandlat kvinnor som häxor, säger Iro Bardis och refererar till 1600-talets häxbränningar.

Iro Bardis medger att hennes syn på åldrande förändrats efter att hon flyttat till La Maison des Babayagas. Innan hon kom

dit kände hon sig inte alls gammal. Men när hon berättade för väninnorna att hon skulle flytta dit möttes hon av blandade reaktioner och blev då medveten om hur omvärlden upplever boenden för äldre – även om La Maison des Babayagas långt ifrån är ett ålderdomshem i traditionell bemärkelse.

Kvinnorna på La Maison des Babayagas talar ofta om samhällets syn på ålderdom och vad de kan göra åt den. Iro Bardis anser att det är viktigt att reflektera över vad man kunde bidra med förr och vad man kan bidra med nu. Hon nämner begreppet silverekonomi som handlar om vilken samhällsnytta en friskare äldre befolkning bidrar med och hur denna grupp genererar ekonomisk tillväxt.

– Man är inte längre användbar när man är gammal, man är inte vacker när man är gammal. Man har inget kvar att göra, man har fött sina barn och de har vuxit upp, säger hon och drar några bloss på cigaretten.

– Det är den bilden vi vill stå emot här. Samtidigt får vi acceptera den ålder vi har och vad vi kan ge till samhället och till världen utifrån den åldern. Det kanske inte är samma sak som för 15 år sedan, fortsätter hon.

Victoria Machmudov

Mitt i pressläggningen får vi veta att grundaren Thérèse Clerc har gått bort.